

livet framställes som ett växande. Om Kristus lever i oss, om Gud verkar i oss, blir vårt andliga liv intet stillastående. Kristus skall ej blott vara vår Frälsare utan även vår förebild, som vi skola växa upp emot. Framåt, uppåt är det kristna livets utvecklingslag. En kristen skall här på jorden växa från ett av de andliga barnen genom den andliga ungdomen, fram till att bliva en av de andliga fäderna, en av dessa andligen fasta, ödmjukt starka människor, som hava en trosvisshet, vilken endast beror av Guds löften, och under hårda tider kan undvara både hugsvalelse och andlig fröjd. Det är dylika ödmjuka människor som rätt kunna bedja om, att Gud måtte i deras hjärtan inplanta ett heligt begär efter fullkomlighet. De lära sig visserligen, att kristendomen alltid består mera i ett flitigt viljande och övande än uti fullbordande och fulländande, men de erfara också huru Kristus trots allt behåller dem hos sig och ibland bevärdigas de att genom Ordet åtnjuta en himmelsk sabbatsvila i hjärtat.

Därför kan det sägas, att det kristna livet trots allt allvar och kamp är glädje och fröjd. Helighet och glädje äro evigt samhörande och utgöra Guds sanna avbild. Så mycket av Guds kärlek man har i sitt inre, så mycken andlig glädje har man ock. Det ligger glädje i att smaka Guds ord, det ligger glädje i att bedja, det ligger glädje i att vandra efter Herrens lag och den största glädjen är att man väntar sin Frälsares ankomst till domen såsom det sista och fullkomliga uppenbarandet av hans härlighet.

När man läser denna gamla uppbyggelse litteratur märker man nog samt att man här möter några av kyrkans store. Visst finner man partier, som man går förbi mera oberörd, därför att de sakna aktualitet för vår tid, men överallt finner man dessa gyllene ord och dyrbara ställen, som äro betydelsefulla för kristna människor, oavsett under vilken tid de leva.

Denna klassiska uppbyggelse litteratur är som nämnts direkt uppbyggd på bibeln och för rakt in i bibelns värld. Därför giver den andakt och helgd, klarhet och kunskap, och ständigt påträffar man ställen, som väl lämpa sig för stilla eftertanke och meditation. Och allt vill förhjälpa oss till att erfara något av det heliga innehållet i denna bön: »O du livets furste, ditt liv bevisar sin kraft hos oss med hela dess allmakt!»

E. Lundblad.

Brevariehymnerna.

Clemens Blume, Unsere liturgischen Lieder. Das Hymnar der altchristlichen Kirche aus dem Urtext ins Deutsche umgedichtet, psychologisch und geschichtlich erklärt. Verlag Friedrich Pustet, Regensburg 1932.

Den vördnadsvärde och grundlärde professorn i liturgik i Frankfurt am Main teol. d:r *Clemens Blume* S. J. har i föreliggande arbete velat bjuda alla för de gamla brevारीehymnernas rätta tolkning och förklaring intresserade läsare, icke blott fackmän, en på livslånga studier

grundad handledning i dessa hymners djupare tillägnelse. Generalvikarien för Jesuitordens tyska avdelning hade ock givit verket sitt imprimatur, vadan det torde kunna betraktas som representativt för nutida katolsk vetenskap. För hymnernas riktiga värdesättning och fulla förståelse är det nödvändigt att se dem i deras ursprungliga ram, i den omgivning och det tidsläge, vari de först framträtt, och i förhållande till de särskilda uppgifter, som de haft att tjäna. Det är då ganska naturligt, att en forskare, som växt upp i den romerska kyrkans tukt och hägn, äger sär-egna förutsättningar att analysera och interpretera dessa från tidiga år för honom oändligt förtrogna dikt- och musikskapelser.

Med tysk grundlighet söker sig förf. tillbaka till den lyriska diktens ursprung i rytmisk känslostegring och »jubilation» och ägnar en avdelning av ett kapitel åt förkristlig religiös sång, vars första yttring han ser i våra stamföräldrars lovsång i paradiset men rörande vars senare former hos natur- och kulturfolk han hänvisar till Heilers bekanta stora verk om bönen. Beträffande den urkristliga diktningen intill 300-talet följer Blume sin vän och medarbetare, den utmärkte hymnologen *Guido Maria Dreves*, vars lilla lärorika bok »Die Kirche der Lateiner in ihren Liedern» (Verlag Kösel, 1908) han också citerar som auktoritet för sin åsikt, att de bekanta ställena Efes. 5: 14 och 1 Tim. 3: 16, 2 Tim. 2: 11 icke utgöra brottstycken ur extemporehymner av andeingivna sångare vid församlingsgudstjänsterna. Ser man närmare efter, vad Dreves har att på tal om dessa ställen andraga, finner man dock knappast några så avgörande motbevis, att man behöver förneka möjligheten, att nämnda paulinska verser kunna vara prov på urkristlig poesi. (I Hellerströms nyligen utgivna Liturgik vidhålls också den traditionella uppfattningen, att man på vissa ställen i Nya Testamentet »kan se förebilder till senare kristna hymner»).

Till sitt egentliga ämne kommer förf., då han får behandla »trestjärnbilden» *Hilarius-Ambrosius-Prudentius*, skaparen av den egentliga liturgiska latinska hymnen. Här får han anledning att begagna sin förutnämnde bortgångne väns fina karakteristik av de bägge senare sångarna: Ambrosius-klassikern och Prudentius-romantikern, en bestämning, som ju ock antyder, vilkendera som är den borne liturgiske diktaren. Ambrosius kan tillgodogöras omedelbart: hans åttastrofiga fyrradningar ha den måttfulla begränsning, som alltid måste vara ett ideal för liturgisk poesi, medan Prudentius måste läggas tillrätta med åtskillig möda, emedan hans dikter icke ursprungligen äro avsedda för gudstjänstsång. Med särskilt intresse omnämner förf. den ur *Sedulius' Carmen paschale* hämtade mariahymnen, den äldsta direkt till Gudsmoder riktade hyllningssång, som är bevarad (*Salve, sancta parens...*) Om *Venantius Fortunatus* får man veta, att han var tillfällighetsskald, alltid redo att celebrera kyrkans högtider med nya sånger, av vilka dock det stora flertalet äro försvunna. Men de bevarade höra till de yppersta kristenheten äger. Efter några ord om den gregorianska sången, varvid *Gregorius den stores* egen insats som hymndiktare förklaras vara »mer än sannolik», övergår förf. till de benediktinska irokeltiska hymnerna, av vilka de senare ha fått så stor betydelse för den katolska tidegårdens utveckling. Såsom upphovsman till

den irokeltiska hymngruppen för veckans sju dagar antar Blume just Gregorius den store.

Efter den nu i största korthet refererade framställningen av hymndiktningens psykologisk-historiska utveckling övergår förf. till den närmare analysen av tidegärdshymnerna och högtidshymnerna. Den lämpar sig knappast för ett kort referat men innehåller nog bokens värdefullaste och lärorikaste partier. Det är en ingående kommentar till de ifrågasvarande hymnerna med latinsk originaltext och tysk översättning i originalets versmått och strofform. Av allmännare intresse är Blumes attribution av *Stabat mater dolorosa* till *Bonaventura*, icke till Jacopone da Todi, och detta på grund av Stabat-sekvensens likhet med en *Laudismus S:tæ Crucis*, som gäller för att vara författad av Bonaventura. Bevisningen förefaller dock ej bindande.

Ett för svenska läsare särskilt intressant stycke möter strax i bokens början, där de tyska leisernas medeltida inplacering i de latinska hymnerna avhandlas. »Hier setzte das Volkslied ein, um durch diese Bresche siegreich ins Heiligtum vorzudringen. Dies geschah aber *nur* in deutschen Landen.» Gentemot detta påstående torde både danska och svenska röster vilja hävda, att ett medeltida genombrott för den andliga folkvisan även skett i de nordiska länderna. För att bestyrka, att endast tyskarna haft sånger på folkspråket, anför Blume några ord av Bernhard av Clairvaux, i vilka denne beklagar, att intet romanskt folk hade egna visor. För Sveriges vidkommande bör Gustav Vasa och Laurentius Petris vittnesbörd om medeltida kyrkosång på vårt språk äga hemul.

Till sist må efter Blumes citat anföras *Herders* alltid lika sköna och tänkvärda omdöme om kyrkans hymner. »I det inflytande, som kristendom övat på världens seder, har även dess stora verktyg, sången (das Lied), sin andel; det är endast att märka, att himlens kraft även här inträder stilla och fördold. Ingen diktning är måhända så misskänd i fråga om sina verkningar som denna. Och dock övar den sitt inflytande på den bästa och trognaste delen av mänskligheten, och det inte sällan utan dagligen... De där heliga hymnerna, som äro årtusen gamla och ändå alldeles som nya, varje gång de gripa, vilka välgörare ha de icke varit för den fattiga mänskligheten!» —

Bokens utstyrel, tryck och papper äro mönstergilla.

Emil Liedgren.

En liten julbön för barn.

De liturgiska morgonböner för skolornas behov, som utgavos som bilaga till denna tidskrifts augustinumner hava mångenstädes mottagits med så stor välvilja, att det synes lämpligt att även visa huru sådana morgonböner kunna anpassas efter kyrkoåret. Här nedan skall givas några anvisningar för en liten julbön för barn, avsedd att brukas vid skolavslutningen, eller vid julfest för skolans barn, i barn gudstjänst i kyrkan på juldagen eller kring krubban i hemmet.